

UNA APORTACIÓ SINGULAR: LA CANÇÓ DE LA FESTA D'ALCOI DE TERESA MATARREDONA AZNAR (1961)

"Davant d'aquestes paraules, encara que no dubtem del possible èxit i valor de la peça de Pérez Verdú –que creem sincerament desproporcionat–, no podem admetre el que tradicionalment es pensa –i s'escriu– d' *A ben Amet: el paradigma de la primera marxa mora. Deixem per al proper any noves dades i reflexions al voltant d'aquest assumpte.*"

Encara que fa dos anys jo mateix posava fi a la meua col·laboració d'aquesta forma, deixant una porta oberta a posteriors dades sobre l'assumpte de *Benixerraix*, l'avinentsa de les dades –i la coincidència alhora– em va portar a canviar l'objecte del meu treball de forma momentània i a no complir el que dic al final del meu article de l'any 2003. No obstant la meua voluntat, aquest treball no es va poder incloure en la revista de l'any passat 2004, que era el seu lloc natural. Aquest fet –del que sóc únic responsable per la meua tardança en presentar l'escrit– em porta a presentar aquest any l'article del passat. Encara que pense que el tema no ha perdut cap interès, sí que és ben cert que les dades no són tant adients.

No obstant això, i deixant per a l'any proper el punt final de la tasca

encetada fa ara dos anys en aquestes pàgines, trobe molt interessant –i confie en què també pensaran així els meus possibles lectors– fer referència al motiu de les paraules següents, un cas vertaderament curiós, significatiu i únic –almenys que coneguem– de cançó per a cor mixte amb referències tant clares a la nostra festa i a la seua música funcional i específica: **La Cançó de la Festa d'Alcoi** de Teresa Matarredona Aznar amb text de Joan Valls Jordá.

El darrer any 2004 se celebrava el centenari del naixement de la nostra compositora –per aquesta raó el canvi momentani del que parlavem abans– que fa molt pocs anys ens va deixar i que ens va causar una forta impressió als qui, com jo mateix, vam tenir la sort i alhora el plaer de conèixer-la personalment. Teresa Matarredona era una dona petita però amb una forta i robusta personalitat i amb una veu clara, potent, segura... una veu que segurament recordaré sempre.

Els seus estudis al conservatori de València i segons ens deia la pròpia compositora, molt especialment la figura de Manuel Palau¹ amb la seua visió i utilització del patrimoni tradicional i folclòric, són els dos elements substancials que marquen la seua formació.

Una compositora amb una producció molt curta i amb dos vessants molt clares: la música coral (especialment la cançó) i la música religiosa.

Enmarcada dins de la primera trobem la nostra cançó junt a d'altres de semblant caire, basades o inspirades en la música tradicional i amb textos de poetes valencians. La lletra de Joan Valls ens parla d'unes festes brillants amb descripcions acurades de diferents moments festívols, que la música de Matarredona ompli de referències sonores, algunes d'allò més originals².

Malauradament, i no per falta d'interès ni gestions³ de qui escriu aquestes paraules, no hem pogut consultar la font manuscrita o publicada en el seu cas, sino que basem les nostres opinions a partir de la còpia que acompanya la biografia de la nostra compositora i que apareix publicada en el *Diccionario Alcoyano de Música y Músicos*⁴ (1988). Aquest fet, ens obliga a senyalar en aquest moment les nostres reserves davant les possibles incorreccions o errors –naturalment involuntaris– que poden estar presents en una còpia d'aquest tipus. No obstant això, creem que l'interès de la composició es tal, que es convenient el seu comentari en aquestes pàgines.

La primer secció de l'obra s'inicia amb una simulació del volteig de les campanes –des de l'agut fins a les campanes més greus– amb les veus del cor. El propi text utilitza "dan" per a les campanes agudes (sopranos, contralts i tenors en diferents cèl·lules rítmiques) i "don" per als greus (baixos). Per damunt d' aquest llit sonor, un tenor sol inicia el cant.

*L' alba abrilenca i galana
se vist de joia en sonar
el bronze de la campana
del nostre bell campanar*

El volteig dona pas ara a la progressiva incorporació de les veus –també en la mateixa gradació tímbrica d'abans– per a continuar amb el text.

*La festa te antics encants
que és de Moros i Cristians*

El cor passa a utilitzar el recurs –utilitzat al llarg de l'obra com a nexa d'unió de les diferents seccions– de la “boca tancada” per a il·lustrar l'ambient de la diana amb les músiques en diferents plànols sonors –els pasdobles– i per dalt del procés imitatiu es pot, fins i tot, intuir l' element rítmic de l'inici del Himne de festes. Exemple 1.

*La diana és encisera
músiques diamantines
fan somriure les fadrines
com roses de primavera*

*Alcoi bull tot ple d'afany
Pels seus Moros i Cristians.*

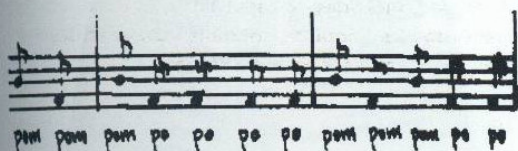
Per segon vegada el cor amb boca tancada ens il·lustra sonorament el pas del Maseros –ja dins l'Entrà de Cristians, fent referència explícita a la tradicional cançó “Maseret”. Exemple 2.

*Maserets i Maseretes
van desfilant pels carrers
cavalcant en les burretetes
i posant pau als guerrers*

*Si no plou festes brillants
les de Moros i Cristians*

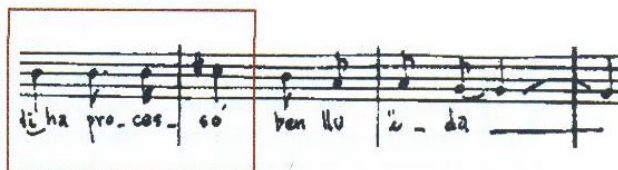
L'entrà de Moros fa la seua aparició amb els ritmes dels timbals –en aquest cas imitats pels baixos amb “pom”, que posteriorment s'adornarà amb referències a les marxes mores també, una vegada més, amb boca tancada i posteriorment continuant el discurs del text. Exemple 3.

*L'entrà de Moros avança
entre falacs orientals
i un ritme de lenta dansa
mesura el colp dels timbals*

*Tradicció de cors amants
d' Alcoi: Moros i Cristians*

La processó també queda reflexada tant en el text com per la música, adoptant l'inconfundible estil de la marxa de processó amb entrades canòniques en el cor que utilitzen el model rítmic inicial del propi *ritme de processó* que a més ens evoca també l'inici del “Insigne Màrtir”. Exemple 4.

*Hi ha processó ben lluïda
I càntics d'amor a Déu*

Per finalitzar, la nostra compositora realitza una breu referència al dia dels trons i l'obra finalitza com s'inicia: de forma brillant, com les festes a les que fa referència.

*Al fi guanya la partida Sant Jordi
que a pau convida,
que ell te per insignia unghida
la bandera de la creu*

*I s'abracen com germans
tots junts: Moros i Cristians*

Àngel Lluís Ferrando Morales

NOTAS

- (1) Manuel Palau es una de les personalitats més influents de la música valenciana al llarg del segon terç del segle XX desde la seua càtedra de Composició al Conservatori de València fins a la seua mort en 1967.
- (2) A més de les diferents tècniques emprades per l'autora i que formen part del seu ofici com a creadora, destaca i fins i tot sorpren, el seu llenguatge sonor –estic convençut que desconegut per a la majoria– impregnat de referències modernistes i impresionistes.
- (3) Segon la font consultada, que apareix citada poc després, la composició va guanyar el premi “Lo Rat penat” a la millor composició coral de caire folclòric en 1961. M'he posat en contacte amb aquesta entitat i no ha estat possible la localització de la partitura o edició en el seu cas, degut al seu canvi d'adreça i el lògic embalatge dels seus documents i arxius.
- (4) Valor Calatayud, Ernesto: *Diccionario Alcoyano de Música y Músicos*. Llorens Libros, Alcoi 1988.